

STATUTUL TERMINOLOGIEI STILISTICE ENGLEZE ÎN SURSELE LEXICOGRAFICE ACTUALE: FIXĂRI, IGNORĂRI, OMITERI

Natalia AZMANOVA

Doctorandă

E-mail: nataliaazmanova@mail.ru

ORCID: <https://orcid.org/0000000316585966>

Universitatea Liberă Internațională din Molodva

Status of English Stylistic Terminology in Current Lexicographical Sources: Fixations, Ignorations, Omissions

Abstract

Research in recent decades on specialised languages – the status and methods of terminology, terminological definitions, the characteristics of terms, the relationship between term and word, etc. – shows how radical changes have occurred in the field. We would like to note, however, that the stylistic and poetic metalanguage of the English language still remains outside the interests of researchers. So far we do not have studies, which would elucidate the systemic and functional complexity of English stylistic-poetic terminology. These specific languages are necessary, important, especially in the areas of interpretation, decoding, exegesis and hermeneutics of text. They have always been part of the linguistic terminology developed by various schools: in Paris, London, Heidelberg, Prague. The field of metalanguage, which is of interest to us, its lexicographical aspect has not been the subject of research in English. Terms such as *anesis*, *antanagoga*, *antistasis*, *catabasis*, *colon*, *cycloid* and many others have remained omitted, some ignored, others replaced. Our investigation aims to identify these terms, define them lexicographically and present them as integral elements of stylistic and poetic metalanguage that cannot, but do not deserve, to be marginalized.

Keywords: lexicography, stylistic and poetic terminology, lexicography, lexicology, terminological units, linguistic schools.

Rezumat

Cercetările din ultimele decenii vizând limbajele specializate – statutul și metodele terminologiei, definițiile terminologice, caracteristicile termenilor, relația dintre termen și cuvânt etc. – ne demonstrează cât de radicale sunt schimbările care s-au produs în domeniu.

Remarcăm însă faptul că metalimbajul stilistic și poetic al limbii engleze încă rămâne în afara intereselor cercetătorilor. Până în prezent nu avem studii care ar elucida complexitatea sistemică și funcțională a terminologiei stilistico-poetice engleze. Aceste limbaje specifice sunt necesare, importante mai ales în domeniile interpretării, decodării, exegezei și hermeneuticii textului. Ele au făcut întotdeauna parte din terminologia lingvistică elaborată de diverse școli: de la Paris, Londra, Heidelberg, Praga. Domeniul metalimbajului, care ne interesează, aspectul său lexicografic n-au făcut obiectul unei cercetări în limba engleză. Termeni precum *anesis*, *antanagoga*, *antistasis*, *catabasis*, *colon*, *cicloid* și mulți alții au fost omiși, unii ignorați, alții înlocuiți. Investigația noastră are ca scop identificarea acestor termeni, definirea lor lexicografică și prezentarea lor ca elemente integrante ale metalimbajului stilistic și poetic care nu pot, dar nici nu merită, să fie marginalizați.

Cuvinte-cheie: lexicografie, lexicologie, terminologie stilistică și poetică, unități terminologice, școli lingvistice.

Însuși termenul de lexicografie este compus din grecescul *lexikon* „lexic, vocabular” și *graphia* „scris” și datează din secolul al XVII-lea. Se pare că primele dicționare cunoscute nouă au fost listele bilingve de cuvinte din Asia Occidentală din al doilea mileniu î.Hr. Ce-i drept, diferiți reprezentanți ai științei lexicografice au avut păreri diferite cu privire la originea primelor dicționare, dar indiferent dacă primele dicționare au fost surse de referință scrise pe foi de papyrus deja în Egiptul antic sau pe tăblițe de lut în Mesopotamia, cert este că ele trebuiau să servească drept instrumente practice pentru comunitățile respective. Lexicografia a început ca o întreprindere practică, fără niciun fel de fundament teoretic. În același timp, trebuie menționat, pe bună dreptate, că dicționarele sunt mult mai vechi decât domeniile care le studiază, lexicografia și lexicologia. Acest lucru se datorează, pe de o parte, faptului că dicționarele s-au dezvoltat într-o perioadă în care lingvistica nu era încă o disciplină academică foarte populară. Pe de altă parte, se constată faptul că dicționarele pot fi compilate de autori care nu sunt lingviști, iar aceasta nu înseamnă că într-un dicționar nu se conțin *stricto modo* cunoștințe lingvistice. Toate dicționarele adoptă și transmit în mod necesar anumite puncte de vedere asupra limbii, chiar dacă lexicografii nu sunt conștienți de acest lucru (Cabré, 1998, p. 73).

Lexicografia engleză, inclusiv micile surse de termeni retorici, stilistici, poetici, nu este la fel de dezvoltată ca, de exemplu, cea franceză. Adevărul este că dicționarele englezești sunt examinate de metalexicografii francezi, care au o tradiție larg recunoscută. Britanicii sunt cunoscuți prin răceala și pragmatismul lor și de aceea nu sunt atât de receptivi la întreaga bogăție a limbajului artistic englezesc. Există câteva dicționare de termeni literari, elaborate de specialiști britanici, dar majoritatea acestora tratează probleme generale ale subiectului său de teorie literară și cuprind doar figurile de stil cele mai frecvente (Rey, 2005, p. 92). Frumusețea și

bogația autentică a oricărui limbaj artistic, inclusiv celui propriu limbii engleze, ar trebui studiat, pentru a ajuta pasionații să înțeleagă mai bine operele literare scrise în limba engleză și să simtă expresivitatea și puterea lor de sugestie. Începutul anilor șaizeci ai sec. al XX-lea par a fi un punct de plecare convenabil, deoarece marchează două evenimente importante: prima conferință de lexicografie pentru lumea anglofonă, ținută la Bloomington, Indiana, în 1960, ale cărei materiale au fost publicate în 1962 sub titlul „Problems in Lexicography”, și publicarea în 1961 a unui nou, celui de-al treilea, dicționar explicativ de tipul/sub numele Webster ale limbii engleze din SUA: *Webster's Third New Interpretational Dictionary*. Astfel, studiul se concentrează asupra a trei decenii deosebit de importante pentru lexicografia și metalexicografia limbii engleze, deși descrierea a ceea ce s-a realizat în acești treizeci de ani nu poate fi clar separată de ceea ce s-a realizat mai înainte. A doua limită mai dificilă ține de obiectul studiat. Sunt destul de multe tipuri de dicționare în țările vorbitoare de limbă engleză, astfel că un singur studiu nu le-ar putea cuprinde pe toate. În opinia noastră, dicționarul *Webster's Encyclopedic Dictionary of the English Language* a fost alegerea cea mai bună pentru elucidarea subiectului în cauză, deoarece este tipul cel mai popular și cel care are legături mai strânse cu o societate în care este elaborat și, probabil, cel mai interesant de studiat atât din punct de vedere sociologic, cât și lingvistic. La o examinare fugitivă, s-a observat că perioada pe care o trăim coincide cu o perioadă de intensă comercializare a dicționarelor destinate publicului larg și cu o adevărată revoluție în informatică, în raport cu producția propriu-zisă de dicționare, în clasificarea datelor și interpretarea lor. Acest dicționar este foarte „atent” la fixarea unui mare număr de termeni stilistici și poetici pe care nu-i găsim în alte dicționare explicative.

Lexicografia engleză actuală este destul de bogată și diversă. În ea găsim azi tot felul de dicționare, de la cele explicative, bilingve, de neologisme și arhaisme, de antonime și paronime, de sinonime și omonime, la surse lexicografice dedicate metalimbajelor de electronică și informatică, de tehnologii variate. Este un fapt curios și nu ușor de explicat de ce lexicografia engleză, cu un renume universal, a avut până în prezent o poziție arbitrară față de metalimbajul stilistic și poetic. Spre exemplu, în lexicografia limbilor romanice, mai ales în cea franceză, lucrurile sunt de altă natură. După prima apariție, în 1961, a lucrării fundamentale din acest domeniu *Dictionnaire de poétique et de rhétorique*, a lui Henri Morier, au mai apărut și alte surse, care merită a fi menționate, cum ar fi lucrările lui Georges Molinié, Gheorghe Dragomirescu, Ion Manoli etc. (a se vedea referințele la acest articol).

„Fabricarea” surselor lexicografice a devenit o afacere profitabilă, mai multe surse lexicografice fiind elaborate intuitiv sau reprezentând niște copii ale unor surse realizate anterior. Lexicografia a devenit singurul domeniu în care plagiatul „ușor” nu este pedepsit (Bidu-Vrănceanu, 2000, p. 67). Un alt aspect notabil al lexicografiei

este libertatea cu care jonglează „compozitorul” de dicționare. Am constatat că unii dintre lexicografi încearcă să își exprime individualitatea incluzând doar câteva fațete preferate ale specialității. Ideea este că un lexicograf profesionist trebuie să se bazeze pe neutralitate, și nu pe amatorism. În opinia noastră, acest principiu este fundamental în lexicografie, dar aproape imposibil de realizat. În general, utilizatorul dorește să aibă informații precise, dar nu copleșitoare. Dacă el cumpără, de exemplu, un dicționar de termeni literari de o mie de pagini, preferă să aibă mai multe informații utile și clare, decât informații care tind spre exhaustivitate și care transformă fiecare cuvânt-titlu într-un exercițiu de comprimare și de concentrare informațională. A tinde mereu să ofere maximum de informații într-un spațiu minim înseamnă a-l condamna pe utilizator la lectura cu lupa, la lectura intelectualizată a cercetătorului. La urma urmei, s-ar putea crede că dicționarul reprezintă un gen în care editorul evită, în principiu, verbozitatea stilistică, considerată nelalocul ei, prolixitatea autorului.

Există o discrepanță între lexicografia teoretică și elaborarea practică a dicționarilor. În noua opoziție stabilită între elaborarea teoretică și cea practică a dicționarilor, lexicografia a depășit activitatea doar de editare a unui dicționar, incluzând cercetarea științifică propriu-zisă. Din această perspectivă, putem observa că lexicografii, în perioada menționată supra, omit tot mai multe artificii retorice din dicționarele de termeni literari de altădată. Autorii urmează să definească mai întâi subiectul pe care doresc să-l abordeze; adesea nu acordă atenție domeniului conceptual și terminologic pe care acesta l-ar putea avea și nici diversității de subdomenii pe care le poate avea un singur domeniu. Ca urmare a acestei curențe în definire, ei sunt adesea nevoiți să își reorienteze lucrarea la jumătatea drumului, fie prin limitarea domeniului de aplicare, fie prin redefinirea domeniului de analiză, ambele implicând costuri suplimentare. Dacă lexicograful elaborează un dicționar literar stilistic ori poetic, ar trebui să ia un domeniu mic pentru a-l cerceta și dezvolta, deoarece literatura este prea largă pentru a merge pe definiții minimale. Literatura ne duce într-o călătorie fără sfârșit și putem chiar să creștem și să evoluăm prin călătoria noastră literară. Așadar, dicționarele literare sunt concepute pentru a face posibilă comunicarea între limbi și transferul de cunoștințe între țări și generații.

În zilele noastre, lexicografia este înțeleasă în mod obișnuit, în sens restrâns, ca fiind teoria și practica sau arta și meșteșugul elaborării dicționarilor, compilarea și pregătirea textelor de referință pentru publicare. Cu toate acestea, în a doua jumătate a sec. al XX-lea importanța unui al doilea aspect al disciplinei, și anume domeniul științific al cercetării dicționarilor, a devenit din ce în ce mai recunoscută. Odată cu progresul foarte rapid al tehnologiilor și al formatelor materialelor de referință, în special ca urmare a dezvoltării mediilor electronice, orizonturile lexicografiei s-au extins. Lexicografia, adesea percepută în mod eronat ca fiind o ramură a lingvisticii, este, *sui-generis*, un domeniu ale cărui eforturi sunt susținute de teoriile

și practicile științei informației, editării, ale literaturii și filosofiei și ale lingvisticii istorice, comparative și aplicate.

Textul unui dicționar constituie o serie de paragrafe separate, independente, care nu este conceput pentru o lectură continuă. Paragrafele constituie înseși intrările; subdiviziunile intrărilor, ale subintrărilor, sunt legate între ele în cadrul fiecărei intrări, fiind menite de a fi citite împreună, pentru a fi comparate. Dicționarul nu este singurul tip de lucrare lexicografică care este alcătuit dintr-o serie de paragrafe fără legătură între ele. Faptul că dicționarul este consultat mai degrabă decât citit este în mod clar legat de forma textului. Consultarea dicționarului este un proces prin care utilizatorul dobândește sau verifică o anumită informație: dicționarul nu este niciodată consultat în întregime. Diferitele paragrafe care constituie textul trebuie să fie aranjate astfel încât utilizatorii să poată găsi ușor și rapid informația de care au nevoie: aranjarea paragrafelor trebuie să fie „codificată”.

Dicționare, cum ar fi *Webster's Encyclopedic Dictionary*, *Oxford Dictionary*, *Longman Dictionary*, sunt cele mai prudente și „atente” la fixarea unui număr mai mare de termeni stilistici și poetici, pe care nu-i găsim înregistrați și definiți în alte dicționare explicative. Sunt doar o parte din termenii „uitați” ori „ignorați” de lexicografi, cum ar fi: *chleuasmē* (*chleuasmis*), *diacopa* (*diakopa*), *epanoda* (*epanadis*), *evhy* (*promissio*, *votum*), *hendiatris* (*hendiatrise*), *merismus* (*epimerismos*), *oenismus* (*optatio*), *parechesis* (*paromosis*), *sistrofa* (*sistroph*) etc. Cu toate acestea, prezentăm mai jos câteva exemple de termeni omiși în dicționarele menționate, interpretați lexicografic.

Chleuasmē (pronunțat kloasm). Etimologie: din gr. *khleuasma* „sarcasm: ironie dură” (Manoli, 2022, p. 84). Unele surse indică un alt etimon, tot din limba greacă, și anume *chleuē* „a fi batjocoritor”. Definiția pe care o propunem noi este următoarea: „Figură care aparține retoricii vechi și care constă în a adresa reproșuri și dezaprobări dure sau de natură aproape indecentă”. Uneori acestea iau forma de blestem. Alături de *atheismus*, prin *chleuasmē* este desemnată o formă pronunțată a ironiei și în tratatele de oratorie antică este fixat la paragraful despre ironie. „Specificul cleuasmului constă, deci, în autoironizarea simulată pe care o poate conține” (Dragomirescu, 1975, p. 125). În ultimă instanță, *chleuasmē* este o figură de gândire (de ordin semantic), un calcul stilistic bine gândit de natură psihologică, aparținând fie personajului literar, fie autorului. Sinonimul cel mai apropiat al acestui termen este *atheismus*.

Diacopa ori *diacopeea*. Etimologie: din gr. *diakopē* „incizie”. Unele surse etimologice indică drept etimon pe *diakóptō* „a tăia în două, a tăia prin...”. Definiția este următoarea: „Repetarea unui cuvânt cu unul sau mai multe cuvinte între cei doi termeni, de obicei, pentru a exprima un sentiment profund” (Jeske, 2004, p. 163). „Tăierea” cuvântului se petrece frecvent în cazul substantivelor compuse. De obicei, mulți lexicografi trimit cititorul la alt termen apropiat *diacopei*, și

anume la *tmesă* (Manoli, 2022, p. 130), deși *diacopa* este mai aproape de această disjuncțiune de natură sintactică. Sinonime: *tmesa*, *hiperbata*. În limbile romanice *diacopa/tmesa* servește la evitarea tautofoniilor și îmbinărilor de natură cacofonică (Jeske, 2004, p. 163).

Epanoda (pronunțat epa:noud). Etimologie: din fr. *épanode* (< gr. *epi* „peste” + *ana* „înapoi” + *hodos* „cale, drum” (= *ep-an-odos*). Definiție: „Repetarea maximă a doi termeni după o digresiune. Figură de natură sintactică care constă în repetarea detaliată, explicită a fiecăruia dintre membrii unei părți de propoziție. „Uneori repetiția explicită a termenilor în epanodă se poate face și prin sinonimie” (Dragomirescu, 1975, p. 54). Figuri înrudite – *figurile repetiției*, *figurile sumarului*. *Epanoda* cunoaște termenii sinonimi *regressio*, *inversio*.

Evhy (pronunțat evhi). Etimologie: din gr. *euchē* „rugăciune, jurământ”. Definiție: „Formulă în formă de jurământ întru a ține/obține o promisiune”. Exemplu: „O, Doamne, dă-mi durerile toate, și lasă-mă fără dor...” (Leonida Lari). În sursele lexicografice de specialitate este desemnată și prin termenii *precatio*, *promissio*, *votum*. Figuri înrudite: *adbortatio*, *eustathia*. Termenul nu este fixat și nici nu este definit de sursele lexicografice contemporane. În stilul literar religios, sub diferite forme, *evhy* are o ocurență sporită. Spre exemplu: „O, Doamne, sporește! Vindecă-mă, Doamne, de această boală” (Gojgar, 2017, p. 218).

Hendiatrix (pronunțat endiatrix). Etimologie: din gr. *hen* „unu”, *dia* „prin”, *tria* „trei” – „de la unu la trei”. Definiție: „Un lucru spus doar prin două cuvinte sau exprimarea unei idei prin trei substantive, în loc de un substantiv și determinantul său, sau exprimarea unui concept prin intermediul a trei cuvinte” (Kaiser, 1994, p. 95). Confrunțați: *hendiadis* – din gr. *hen* „unu”, *dia* „prin”, *dyoīn* „doi” – „de la unu la doi”, cu varianta *hendiadin*. Expresiile „sun, sea and sand” și „wine, women and song” sunt exemple aduse din limba engleză.

Merismus (pronunțat merismos). Etimologie: din gr. *méros* „parte”. Se mai numește *distributio*, *epimerismos*, *discriminatio*, *digestio*. Definiție: „Împărțirea întregului în mai multe părți”. Merismul este o figură retorică ce presupune exprimarea abreviată a întregului prin intermediul a două elemente componente aflate la extreme și conectate conjunctiv (Krasovec, 1984, p. 1-4). Un merism considerat *locus classicus* îl reprezintă expresia „cerul și pământul” din primul verset al *Bibliei*, care semnifică toate lucrurile create. Figurile înrudite sunt: *figurile împărțirii*, *diaeresis*, *dialysis*.

Sistrofa (pronunțat sistrofa). Etimologie: din gr. *sun* „împreună” și *strofē* „întoarcere”. Definiție: „Enumerarea unui ansamblu de calități ori atribute ale unei persoane sau ale unui obiect fără a se da o definiție concretă, explicit”. *Sistrofa*, ca procedeu stilistic, este folosită mai ales în basme, legende, povești. De exemplu: „Și iată că a venit în ziua cea la ei un tânăr, care s-a prezentat că-l cheamă Făt-Frumos, și că el vine de peste mări și țări și că n-a mâncat și nu a dormit trei

zile și trei nopți...” (Gojgar, 2017, p. 302). Stilul literar religios de asemenea actualizează această figură: „Și iată era un om în Ierusalim, cu numele Simeon; și omul acesta era drept și temător de Dumnezeu...” (Evanghelia de la Luca, II, 25; Gojgar, 2017, p. 302). Figura înrudită: *circumlocutio*.

Deși mulți consideră lexicografia o știință aflată pe linie moartă, retorică cu terminologia ei, cu viziunea strictă asupra conotației și denotației, ea va exista mereu. Am observat însă că o serie de termeni, cum ar fi *metabasisul*, *hiperbatonul*, *epanadiploza*, *antimeria*, *inalaga*, au fost nu uitați, dar pur și simplu ignorați de stilistică.

Obiectivul acestui articol a fost unul modest și simplu, să urmărim care sunt termenii omiși, uitați și chiar ignorați de lexicografia modernă. Spre exemplu, *metabasisul*, care se mai numește *transcripție*, *metabază* (cf. gr. *metabasis* „trecere”, în contextul nostru „trecere la alt subiect”), este o figură retorică, de obicei exclamativă ori interogativă, care constă într-o ripostă incidentă, intercalată într-o frază narativă sau descriptivă, este o figură folosită de un vorbitor sau scriitor, când se trece de la un lucru la altul, reamintind cititorului sau ascultătorului că a rămas încă ceva de spus. *Metabasisul* este folosit ca o tranziție bruscă. Această figură, cu etimologie greacă, are un rol destul de important, mai ales în textele religioase, dar și în discursul diplomatic.

Ocupându-ne de mai mulți ani de terminologia stilistică și poetică engleză, am observat că o mare parte din acest metalimbaj a fost preluat de stilistica și poetica modernă, de stilistica lingvistică și de stilistica literară.

În finalul acestui articol, am dori să „atacăm” și subiectul terminologiei stilistico-poetice sub impactul traducerii, a neologiei traductibile. Limba engleză fiind cel mai mare furnizor de termeni, ținându-se cont de statutul ei internațional, nu are mari probleme de traducere; pentru limba română însă este deosebit de importantă cercetarea terminologiei în corelație cu traducerea, întrucât anume activitatea de traducere din limbile de circulație internațională este calea principală de difuzare a termenilor în limbajele specializate din limba română. Ponderea cea mai mare a unităților terminologice se constituie din elemente internaționale, de aceea limba română este în situația de a prelua masiv termeni formați în alte limbi (spre exemplu, *gradul zero al scriiturii – le degré zéro de l'écriture*) și de a-i utiliza în propriul sistem lingvistic sau de a căuta mijloace interne pentru a exprima conceptele necesare, impuse de dezvoltarea actuală a societății. Subiectul abordat de noi în acest sens este tratat parțial în teza de doctor habilitat a cercetătoarei Inga Druță „*Dinamica terminologiei românești sub impactul traducerii*” (2014), care răspunde la o serie de întrebări cardinale cum ar fi: cum se traduce neologia terminologică, ce înseamnă neologia traductibilă și cum este utilizată în procesul traducerii termenilor stilistici și poetici.

În majoritatea cazurilor, terminologia tradițională stilistică engleză vine din limbile clasice, din greacă și latină, din Retorica veche, dar și din cea nouă. Termenii preluați din aceste surse pot fi clasăți în felul următor:

- fără nicio schimbare a ortografiei din limba de origine a termenului;
- cu o schimbare neesențială, de tipul *metaphor* (eng), *metaphore* (fr.), *metaforă* (rom.);
- cu o schimbare mai evidentă: *epitheton* (gr.), *epithetum* (lat.), *epithet* (eng.), *epitet* (rom.); *accumulation* (lat.), *acumulare* (rom);
- cu schimbare eșivătotală a termenului;
- cu o schimbare totală a termenului.

Propunem clasificarea în ordine alfabetică a câtorva termeni în forma unui tabel, cu indicarea naturii schimbării ortografiei și pronunției:

Forma internațională cu posibile variante	Nicio schimbare	O schimbare neesențială	O schimbare evidentă	O schimbare eșivătotală	O schimbare totală	Versiunea normativă engleză	Versiunea normativă în română
adynaton	-----	adunaton	-----	-----	-----	Adynaton	adinaton
afereza	-----	-----	aphoresis	-----	-----	Apherese	afereză
cataploca	cataploca	-----	-----	-----	-----	Cataploca	cataploca
enigma	-----	-----	-----	sermo obscurus	-----	Enigma	enigmă
gnoma	-----	-----	-----	noema	-----	Gnoma	gnomă
mimesis	-----	-----	mimisis	-----	-----	Mimesis	mimetism
paradiastola	-----	-----	-----	disjunctio	-----	Paradiastola	paradiastolă
sistrofă	-----	-----	-----	-----	sunstrofl	Sistroph	sistrofă
synathroesmus	-----	synathroismos	-----	-----	-----	Synathroismus	sinatroism

Din cele expuse mai sus, putem concluda că metalimbajul stilistic și poetic din limba engleză, în aspectul său lexicografic, este la început de cale în a fi organizat și structurat conform noilor cerințe ale lexicografiei moderne.

Referințe bibliografice:

BIDU-VRĂNCEANU, Angela. *Lexic comun, lexic specializat*. București: Editura Univ., 2000.

CABRÉ, Maria. *Terminologie: théorie, méthode et applications*. Paris: Armand Collin, 1998.

DRAGOMIRESCU, Gheorghe. *Mică enciclopedie a figurilor de stil*. București: Editura Științifică și enciclopedică, 1975.

- DRUȚĂ, Inga. *Dinamica terminologiei românești sub impactul traducerii*. Autoreferatul tezei de doctor habilitat în filologie. Chișinău, 2014.
- GOJGAR, Mihai. *Stilul literar religios*. București: Mica Valahie, 2017.
- HOWARD, Jackson. *Lexicography: an introduction*. Oxford: Routledge, 2002.
- JESKE, Jeff. *Storied Words: The Writer's Vocabulary and its Origins*. Lincoln: Ed. Universe, 2004.
- KAISER, Walter C., SILVA, Moises. *An introduction to biblical hermeneutics: the search for meaning*. Ed. Zondervan Publishing House, Grand Rapids, 1994.
- KRASOVEC, Jose. *Antithetic structure in biblical Hebrew poetry*. Leiden: Ed. J. Brill, 1984.
- MANOLI, Ion. *Dictionnaire des termes littéraires. Étymologie. Définition. Exemplification. Théorie*. Chișinău: ULIM, 2022.
- MOLINIÉ, Georges. *Dictionnaire de rhétorique*. Paris: Le Livre de Poche, 1992.
- REY, Alain. *Introduction au Dictionnaire culturel en langue française*. Ier vol. Paris: Le Robert, 2005.

Dicționare

The Concise Oxford Dictionary of Literary Terms, 2023 [online]. Disponibil: <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/> [citat 18.09.2023]

Longman Dictionary of Contemporary English, 2023 [online]. Disponibil: <https://www.ldoceonline.com/> [citat 23.09.2023]

The Routledge Dictionary of Literary Terms [online]. Disponibil: https://www.uv.es/fores/The_Routledge_Dictionary_of_Literary_Terms.pdf [citat 16.09.2023]

Webster's Encyclopedic Dictionary, 2023 [online]. Disponibil: <https://www.merriam-webster.com/> [citat 16.09.2023]